

Aurel Codoban, *Amurgul iubirii* Editura Idea, Cluj, 2004

IUBIREA IN AMURG

Iubirea in amurg, la ceasul când bufnita isi ia zborul.

Incep direct cu o marturisire, pe care nu as fi dorit sa o fac, sperând ca ea sa se desprinda de acest text, pe masura ce il voi citi, dar textul mi-a luat-o inainte, mi-a inchis usa in nas, a devenit paznicul marturisirii mele, hermeneutul ei abia licentiat, interzicându-mi sa o mai vad cu gesturi de efect furate din cursul meu despre text, textualizare si seductia sensului. Textul refuza sa-mi restituie intentia, mi-a furat intentia, intentia mea cea nedusa in lume, era o intentie frumoasa si supla, si s-a dus cu textul sa stea de vorba, textul a inceput sa-i spuna vorbe dulci, s-a lipit ca un sarpe de candoarea ei, si va inchipuiti ce s-a întâmplat in spatele usii inchise, i-a patruns ultimul secret, si dupa ce au stat câteva ore bune inchisi pe dinafara mea, s-au hotărât sa ma anunte, „avem o legatura si vrem ca tu sa o oficializezi”.

La ceasul când bufnita si-a luat zborul, iubirea era in amurg, si asa mi se pare si acum, era intr-un amurg când

s-au întâmplat toate acestea. Ce altceva imi ramânea de facut, decât sa inteleg ?

Ceea ce ma mira nu este ca nu inteleg de ce s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat intre intentia mea nubila si textul meu agresiv, ci faptul ca, cu gândul la întâmplarea mea incredibila, am gresit chiar titlul superb al cartii d-lui prof. Codoban, si in loc de *Amurgul iubirii*, am scris uimit de cinismul textului meu violent, *Iubirea in amurg*. Ceea ce continua sa ma uluiasca, e ca aceasta neintelegere a inceput sa aiba aparenta unui inteles, adica a ceea ce apare ca inteles, dar nu este, facut din ipoteze ratacite si dintr-o frustrare neinchipuita, un inteles minor si cam trivial, dar foarte uman, ce incepe sa se desfolieze chiar acum sub ochii mei, in timp ce pe furis vad cum dupa tot ce s-a petrecut, intentia mea ii face ochi dulci textului, i-ar acesta o amâna plictisit.

E iar in amurg si bufnita si-a luat deja zborul.

Am cautat febril in catalogul iubirii alcatuit din poeme cavaleresti, Guido Cavalcanti la inceput, apoi din rimele lui Petrarca, viziunile lui Dante, poemele licentioase ale lui Aretino, avertismentele amare ale lui Villon, lacurile, padurile si noptile romanticilor, am recitat prefetele lui Wordsworth, sonetele lui Baudelaire, versurile vitale ale lui Whitman, si nimic. Intelegerea plenara lipsea. Am trecut la roman, aici puteam gasi ceva mai pe gustul meu, Goethe, despre afinitatile electice, adulter, divort si moarte la Tolstoi, Hardy, Flaubert, timpul feminitatii la Virginia Woolf, subtilitatea timpului iubirii la Proust, sexualitate la Schnitzler si D.H.Lawrence, sarcasm la Huxley, in fine filosofia iubirii la Dostoievski si Camus, imposibilitatea

iubirii la Kafka Pavese si Sartre, negarea ei la Sade. Dar nu era ceea ce cautam, aveam nevoie de si mai multa intelegere, de compasiune, cordialitate, de complicitate poate, si inca uimit de obstinatia neintelegerii, al acestui *malentendu* al iubirii m-am intrebat daca nu cautam consolare, si mai departe o uitare prietenoasa fata de tot ceea ce se intâmplase, daca nu ma pregateam sa inteleg indulcind violenta scenei la care asistasem, o scena totusi ca atâtea altele, dupa ce Zeus s-a strecurat sub forma ploii de aur in Danae, sabinele au fost rapite, iar Comandorul de piatra a inceput sa faca primii pasi spre Don Juan. De ce ceea ce era atât de frumos a devenit brusc violent, era cumva dinainte violent, amenintator in atractia aceea indelibila, intre intentie si text si eu nu stiussem ? Pe raftul cel mai de sus al camerei din care am iesit acum o ora, câteva volume din colectia filozofia pentru toti, asteptau sa fie rasfoite. Destul cu literatura, aveam nevoie de mitul androgenului, de condamnarea lumescului la Augustin si Pascal, de cartografierea pasiunii la Descartes, de dialectica spinozista de antropologia si morala kantiana, dar volumele erau puse alandala si am dat de confesiunile lui Rousseau, de estetica seductiei la Kirkegaard, de proza subtila a vointei de putere, si mi-am dat seama ce târziu se facuse, trebuia sa ajung aici la timp si nu stiam pe unde o luase bufnita.

Nu era doar târziu, ci si ridicol ca dragostea intre text si intentie sa se intâmple fara voia mea.. Rezultatul era totusi banal, grotesc, doream sa-mi edific intentia si sa disciplinez, sa cultiv textul barbar, si mi-am pregatit citatele, cârjele mele fidele, dar degeaba. Totul seamana

cu o tradare, e vorba desigur de cea a textului fata de intentie, ori a intentiei fata de mine, ori cum veti vedea imediat, de o subtila razbunarea a intentiei, care desi nu a murit de pe urma brutalitatii asaltului, nu putea tolera tratamentul textului si nici lipsa mea de interventie. Razbunare e un termen nepotrivit cu ceea ce a zamislit intentia mea, e mai degraba o reparatie adusa cartii dlui prof. Codoban si distinsului auditoriu, fiindca cât timp vorbeam, intentia a preluat frâiele casniciei cu textul, si ma priveste rece si autoritara. De-abia acum stiu care e adevaratul titlu al acestui text, care a devenit de-acum intentia textului. Nu va mirati, e privilegiul oricarui invins de prima lovitura a iubirii sa-l cucereasca definitiv pe invingator sau prea obosit.

Asadar...

AMURGUL IUBIRII SAU DESPRE IMAGINALUL IUBIRII

Medianitatea iubirii, fatalitatea ei si in cele din urma, incomensurabilitatea iubirii sunt cele trei atribute prin care cred ca imaginalul iubirii raspunde intrebării centrale a cartii dlui prof. Codoban, adica indragostirea, altfel spus de ce ne indragostim, sau cum este posibila in-dragostirea, revelatia recurenta si paradoxala a Aceluia, perceput ca acelasi, care prin iubire devine de fiecare data Altul. In aceasta mecanica de raporturi imaginale ale subiectului autonomizat, intereseaza mai putin, ori deloc, Celalalt, ci doar acel Altul care emerge din neantul Fiintei. Intrebarea este asupra plenaritatii fiintei realizate in Altul, daca Fiinta completa admite ori

nu schema triunghiulara dintre cei doi actanti si procesul transcenderii, pasajului. Daca acestui pasaj ii spunem iubire-pasiune ori comunicare corporala nu e de prima importanta. Important e daca recunoastem pasajul. In-dragostirea asigura instantaneu pasajul catre Altul, dar ascunde totul despre creatorul acestui pasaj. Discretia operatiei e totala, asa cum imaginile trimise de Alt-Cineva ne populeaza brusc reveriile, fantezmele, cosmarele petrecute cu ochii deschisi. Uimirea recipientului nu cauta localizarea neaparata a sursei, nici tehnica pasajului. desi se poate alimenta din aceasta, ci consuma vrajit eternitatea clipei in-dragostite.

Vorbind despre medianitatea iubirii pornesc de la o fraza a lui Gasset, orice iubire, oricât de banala, e logoida, nu are un logos propriu al ei, ci fragmente de logos, oglindire intre-rupta, intre sacralizare si profanizare, reverie fermecata si orgasm, distalitate ce refuza sa se pogoare, proximitate ce nu vrea sa se inalte.

Fatalitatea iubirii e fatalitatea dorintei pe care nici o vointa nu o poate corecta, opri, reprima. Fatalitatea dorintei vine din aruncarea noastra in viata si este reflexivitatea ori recursivitatea la finitudinea umana, la absolutul din sansa, la absurdului detaliului interesant decapitat de intreg, la pliul cunoasterii dublu rasfrânt peste inocenta si intentia dezabuzata. Fatalitatea iubirii ca fatalitate a dorintei e frenezia curiozitatii de a experimenta moartea in apogeul ei senzual.

Incomensurabilitatea iubirii apare in imaginal ca oglinda a oglindirii. In-dragostirea e heraldul ce confera indragostitilor simultan o temporalitate dubla, momentul instantaneic, si momentaritatea secventelor

trairilor in iubire. Pe de o parte instantaneizarea aceluia *coup de foudre*, pe de alta, secventele musicale ale emanciparii eului, epica sentimentelor, festinul hermeutic. Dar cum e posibil sa afli ceva despre in-dragostire si sa faci in acelasi timp un program de cercetare, atât de ambitios, citez „de la iubirea pasiune la comunicarea corporala”, asa cum face dl. prof. Codoban ?

Asezând central chestiunea in-dragostirii, autorul nostru, dl. prof. Codoban, risca mai mult decât crede. Nu in program, ci in necuprinsul iubirii, adica in incomensurabilitatea ei. De ce oare ?

Ajung astfel al cea de a treia parte a povestirii despre relatiile care se redefinesc chiar acum, in timp ce citesc aceste rânduri, intre mine, intentia si textul meu, sub acest nou titlu :

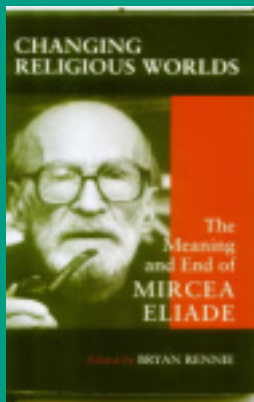
AMURG DE IUBIRE SAU CITEVA PROPOZITII DESPRE ROSTUL MELANCOLIEI

Spuneam ca dl. prof. Codoban risca enorm când vorbește despre in-dragostire, dar in acelasi timp el nu risca nimic, adica nimic mai mult decât nimicul, vidul, golul, neantul din care brusc se arata in-dragostirea. Nu pentru ca lovitura fulgeratoare a amorului a consumat deja intreaga naratiune a sentimentelor, nu pentru ca Nimeni nu e atât de estet precum Kirkegaard sa intoarca prima lovitura celui / celei care i-a trimis-o, nu pentru ca in-dragostirea nu poate fi mensurata in comunitatea dintre doi ori trei, si nu poate sta in Unul, ci pentru ca in-dragostirea venind din neant isi are dublul ei in mel-

ancholia privirii. Noi stim despre indragostire abia dupa ce o privim, si in acest târziu al privirii se coaguleaza inceputul indragostirii. Odata ce iubirea s-a intrupat, ea paseste, si nimeni nu vede, pe un covor de oglinzi sfarâmate. Valul din care s-a nascut Venus s-a spulberat, placenta ei marina e din nou oglinda framântata a marii. Rostul fiecarui fragment de oglinda lucid, adica luminos, din lumina captata de altundeva, nu din iubire, ci poate din amurgul ei, e sa reflecte ceea ce ar fi ramas intreg daca nu ar fi fost inceput.

Post-scriptum : Amabilul cititor / amabila cititoare, care se va osteni sa citeasca aceste rânduri, trebuie sa stie ca ele au fost scrise la ceas de amurg si citite tot atunci, ceea ce a creat o legatura aproape pasionala intre scrierea micului text, comentariu al cartii si al propriilor ganduri ce s-au ivit in timpul lecturii, si citirea lor, intr-o sedinta SACRI dedicata deosebit de incitantei carti a d-lui profesor Aurel Codoban, *Amurgul iubirii*, Editura Idea & Print, 2004 . Am spus la inceputul lecturii acestui text, sub forma unui avertisment probabil inutil, ca este vorba de un „text-intâmplare”, adica de o incercarea de a face ceea ce se cheama „criti-fictiune”, fictiune pe marginea unei oglandiri critice despre alt text, o incercare ce prezinta destul de multe riscuri. Introducerea unei naratiuni intr-un text care are pretentia unei evaluari critice, poate crea confuzie, deturnare, in fond o pacaleala ce consta in efectul ludic, chiar un anumit aer frivol fata de intentia marturisita de a „comenta” o carte, cea de a ne ocupa numai de acea carte, ca tinta precisa. „Criti-fictiunea”

urmaresti sa devoaleze actul critic in sensul de a arata ca are, sau poate avea si un demers narativ, infatisând insa aceasta componenta printr-o ingrosare a caracteristicii narrative a oricarui discurs. Mai mult decât o naratiune propriu-zisa, „fictiunea” din oglindirea critica este un semn despre alegoria (deci si fictiunea) oricarui text in raport cu Textul Logosului. Incercarea „criti-fictiunii” mai spune ca impletirea elementului ludic cu cel serios, reface organicitatea complexa a textului-tinta, pe care adesea din motive ce tin de ambitia decantarii finale a unui sens „stiintific”, cred, imposibil al criticii, o pierdem de dragul unei lectii de anatomie exemplare. Dincolo de binomul diltheyean explicatie-intelegere care a pus hermeneutica in alerta, ar trebuie sa convenim ca tensiunea dintre discurs si text poate fi un element de reprezentare ales autor, care insoteste textul ca un ghidaj para-textual, ceea ce in cazul cartii de fata mi se pare a fi strategie de succes. Dl. prof Aurel Codoban sugereaza posibilitatea mai multor tipuri de discurs care se combina in convivialitatea tonului in care este scrisa cartea. Sunt mai multe masti ale autorului care trece de la o ipostaza la alta, de la formulari teoretice, la anecdote, sfaturi practice, intuitii patrunzatoare, parti conclusive dar si la reiterarea unor stereotipuri despre iubire, seductie, s.a.m.d. Incercarea criti-fictiunii nu isi propune sa epuizeze nimic inainte de a atrage atentia cititorului asupra modului in care cartea, textul, lucrarea incepe sa placa, trezind parca „gelozia” cititorului de a produce o actiune, o replica, in acest caz un text in oglinda, nu o imitatie desigur, ci un semn al intelegerii si fructificarii acesteia. Cum asumarea unei intelegeri

„complete” a unui text teoretic / literar / confesiv cum este cel de fata, mi se pare greu de acceptat, intelegerea poate continua sa lucreze si mai târziu, si textul este o provocare in acest sens, pentru un parcurs de timp indelungat. De unde poate si ideea fictiunii unei critici punctuale, precise, riguros determinate. Pentru a nu cadea insa in cealalta extrema, cea impresionismului critic trivial, inchei spunând ca lectura unei asemenea carti provoaca interpretari concurentiale, iar turnirul vorbelor despre sensurile deslusite poate intâlni pe cel al vorbelor autorului despre turnirul iubirii. Aceasta intâmplare, coincidenta este si nu este o intelegere, desi are ambele seturi de aparente si „pentru” si „impotriva”

.

AUTHOR:

Ph.D. candidate, Faculty
of European Studies,
Babes-Bolyai University,
Cluj, Romania. E-mail:
pmmoldovan@yahoo.com

Petru MOLDOVAN

Bryan Rennie (ed.), *Changing Religious Worlds. The Meaning and End of Mircea Eliade*

State University of New York Press, Albany, 2001.

Lumile religioase se schimba dupa regulile proprii, iar despre Eliade s-au spus si se vor mai spune multe atât ca persoana, despre legaturile sale politice, cât si ca savant, unde astazi se poate observa un demers mai mult de negare a operei sale in intregime, decât o incercare de analiza coerenta a ei.

Aparitia acestui volum scoate in evidenta faptul ca opera si personalitatea lui Mircea Eliade se afla inca in atentia lumii stiintifice mondiale, aducându-si o contributie obiectiva atât la analiza operei eliadiene, cât si a Profesorului Eliade. La alcatuirea volumului au luat parte unii dintre cei mai importanti cercetatori din sfera istoriei si filosofiei religiei de astazi din spatiul universitar american. Volumul este editat de profesorul Bryan Rennie si propune o tematica diversa, de la critica operei eliadiene, la filosofie, analiza literara, reflectii personale si aplicatii ale operei marelui istoric al religiilor care a fost Mircea Eliade.

Dintre criticii lui Eliade sint prezenti in acest volum trei savanti: Roger Corless, Russell T. McCutcheon si Robert A. Segal. Roger Corless ne propune sa